

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านความรู้ สติปัญญา คุณธรรม ความดีงาม มีความสามารถที่จะทำงาน และคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรง ประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สุมณ อมรวิวัฒน์ (2550, หน้า 461) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์การจัดการศึกษา คือให้มีการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิต และอยู่ในสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง เช่นเดียวกับ ชีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 38) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคไร้พรมแดนที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง จำเป็นต้องสร้างให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม มีการทำงานเป็นทีม ปรับแนวคิดจากการเรียนและการสอนในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 151-157) ได้มีการกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 8 กำหนดการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 22 การจัด การศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 39 ให้กระทรวงมีการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ในส่วนของงานด้านวิชาการ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 5) กล่าวว่าไว้ว่า การดำเนินงานในสถานศึกษานั้น งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนบรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด งานด้านวิชาการเป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นศูนย์กลางที่ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าหรือเป็นเลิศ สถานศึกษานั้นมักมีชื่อเสียง

เป็นที่นิยมและยอมรับ ส่วนสถานศึกษาใดที่มีงานวิชาการล้ำหลังหรือไม่เป็นเลิศ สถานศึกษานั้นจะไม่ใช่เป็นที่นิยมของสังคม ชาติความศรัทธา มักเสื่อมถอยไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพบุลย์ กุลมงคล (2546, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้นมาตรฐานของงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญในงานวิชาการ มีความเข้าใจขอบข่ายของงานและภารกิจหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ต้องสนใจและเข้าใจลึกซึ้งโดยมุ่งประโยชน์เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา

สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม (2552, ธันวาคม 1) กำหนดในส่วนของกองทัพว่ามีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังพลทุกระดับเช่นเดียวกัน ซึ่ง พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กำหนดนโยบาย ข้อ 2.5 ให้มีการพัฒนาหลักนิยมการจัดการฝึกและศึกษาของกองทัพ ให้มีความเหมาะสมและอ่อนตัว โดยมีการทดสอบและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ให้มีความสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศและสามารถใช้ปฏิบัติการทางยุทธวิธีและยุทธการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้กองบัญชาการกองทัพไทยรับผิดชอบการฝึกศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ การปฏิบัติการร่วมระหว่างกองทัพไทย และให้กองทัพบก กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ รับผิดชอบในระดับปฏิบัติการยุทธวิธี กองทัพอากาศเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับกองบัญชาการกองทัพไทย มีภารกิจเตรียมกำลังกองทัพอากาศและป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักนิยมและยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ (2552, ธันวาคม 3) ได้กำหนดนโยบายตามทิศทางยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ พ.ศ.2551 - 2562 ไว้ว่ามีวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็น “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค (one of the best Air Force in Asean)” โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะเสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมของกองทัพอากาศ ในการป้องกันประเทศให้เพียงพอเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนากำลังพลทุกระดับให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม และก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ซึ่งกองทัพอากาศมีการจัดระบบการศึกษาเป็นของตนเองโดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาของกองทัพอากาศ ซึ่ง ประภาส ศรีประเสริฐ (2547, หน้า 8) ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ แบ่งประเภทของโรงเรียนไว้ 4 ประเภทคือ 1) โรงเรียนหลักขั้นต้น 2) โรงเรียนหลักขั้นปลาย 3) โรงเรียนสายวิทยาการ หรือ โรงเรียนเหล่า และ 4) การอบรมพิเศษ โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อให้การฝึกศึกษาและอบรมแก่บุคคลพลเรือนที่สมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ และข้าราชการกองทัพอากาศ ทั้งนี้ 1) เพื่อเป็นการปลูกฝังความเป็นทหารให้เกิดขึ้นในบุคคลพลเรือนที่ไม่เคยรับราชการทหารมาก่อน 2) เพื่อให้ความรู้

วิชาการ เฉพาะสาขาวิชาที่จะนำไปใช้ในการรับราชการต่อไป 3) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาการ
 สาขางานที่ปฏิบัติ 4) เพื่อให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนวยการ ผู้บังคับบัญชา และ
 5) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของข้าราชการทหารในหลายระดับให้มีความเหมาะสมที่จะ
 ได้รับพิจารณาเลื่อนวิทยฐานะต่อไป

โรงเรียนสายวิทยาการ หรือโรงเรียนเหล่า ตามอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2506 เป็น
 โรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยสายวิทยาการต่างๆ ของกองทัพอากาศ จัดขึ้นเพื่อ
 เพิ่มพูนความรู้เฉพาะด้านในวิชาการสาขางานที่ปฏิบัติอยู่แก่นายทหารสัญญาบัตร นายทหาร
 ประทวน ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ตลอดจนพนักงานราชการ ลูกจ้าง คนงานในระดับต่างๆ
 ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 25 สายวิทยาการ วรพร สมิตะโยธิน (2540, หน้า 36 - 45) กล่าวว่า โรงเรียนเหล่า
 ในช่วงแรก ได้มีการให้การศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดภารกิจให้แก่โรงเรียนไว้อย่าง
 แน่นนอน มีอัตรابرรจครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่างๆ เพื่อดำเนินการให้การศึกษาอบรมและการฝึก
 ให้แก่กำลังพลกองทัพอากาศ ตามภารกิจกำหนด ต่อมาในปี พ.ศ.2539 ได้มีคำสั่งกระทรวงกลาโหม
 ให้แก้ไขอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2506 และให้ใช้อัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2539 แทน ได้กำหนด
 ให้มีโรงเรียนรวมสายวิทยาการ เป็นหน่วยขึ้นตรงกรมยุทธศึกษาอากาศ มีหน้าที่อำนวยการฝึก
 ศึกษาให้แก่กำลังพลโรงเรียนเหล่าตามอัตราเดิมทุกสายวิทยาการ มีผลให้ยุบอัตรابرรจครู
 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ในโรงเรียนเหล่าลง และพระราชกฤษฎีกา (2552, หน้า 36-44) ได้
 กำหนดให้มีการแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ส่วนราชการ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม
 พ.ศ.2552 ใน 30 มีนาคม 2552 โดยได้มีการจัดโครงสร้างกองทัพอากาศใหม่ มีผลให้โรงเรียน
 รวมสายวิทยาการ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศถูกยุบหน่วย การจัดการศึกษา การบริหารงาน
 วิชาการ ของทุกสายวิทยาการต้องกลับไปอยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าหน่วยสายวิทยาการ
 หรือโรงเรียนสายวิทยาการต่างๆ อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีการกำหนดอัตรารรจครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่
 ต่างๆ ในแต่ละสายวิทยาการ ซึ่งแต่ละสายวิทยาการได้จัดการศึกษา บริหารงานวิชาการ โดยการ
 ออกคำสั่งมอบหมายให้ กองวิทยาการ หรือกองการศึกษา หรือแผนกวิทยาการ หรือแผนกศึกษา
 หรือหน่วยขึ้นตรงอื่นๆ เป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยเหตุดังกล่าว ในช่วงหลังการปรับโครงสร้างการจัด
 การศึกษา และการบริหารงานวิชาการ ของแต่ละสายวิทยาการ จึงเป็นการบริหารและดำเนินงาน
 ของผู้ที่มีหน้าที่หลักตามตำแหน่งอยู่แล้วหรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งประจำ แต่ได้รับมอบหมายให้จัด
 การศึกษา บริหารวิชาการ ดำเนินการศึกษาและจัดกิจกรรมทุกด้านของโรงเรียนสายวิทยาการนั้นๆ
 อีกหน้าที่หนึ่ง

จากการปรับโครงสร้างการจัดส่วนราชการดังกล่าว มีผลต่อการจัดดำเนินการศึกษา
 และการบริหารงานวิชาการ ซึ่ง วรสิริ สุจริตกุล (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการศึกษา
 ของโรงเรียนรวมสายวิทยาการ ตามอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2539 พบว่า ไม่มีความพร้อมใน
 การจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียนรวมสายวิทยาการ และ

หน่วยสายวิทยาการ การจัดการเรียนการสอนยังไม่ครอบคลุมในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ส่วนการจัดการศึกษา การควบคุมกำกับดูแล การวัดและประเมินผลการศึกษายังไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ชินชาติ บุญคง (2543, หน้า 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาของ แต่ละสายวิทยาการ ตามโครงสร้างการจัดส่วนราชการตามอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2506 กับ พ.ศ.2539 พบว่า การดำเนินการมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โครงสร้างการจัดส่วนราชการตามอัตรา กองทัพอากาศ พ.ศ.2506 หรือการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นโรงเรียนสายวิทยาการ ที่ขึ้นตรงกับหน่วยหัวหน้าสายวิทยาการ มีความเหมาะสมกว่าโครงสร้างการจัดส่วนราชการ ตามอัตรา กองทัพอากาศ พ.ศ.2539 ที่เป็นโรงเรียนรวมสายวิทยาการ ขึ้นตรงกับกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ นอกจากนี้จากการประชุมทางวิชาการ จัดขึ้นโดยกองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ เรื่อง การจัดทำและบริหารโครงการศึกษากองทัพอากาศ ในวันพฤหัสบดีที่ 20 พฤศจิกายน 2551 ณ หอสมุดกองทัพอากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ (2552, ธันวาคม 16) พบว่า บางสายวิทยาการยังไม่ได้ดำเนินการ ตามโครงการศึกษา ปี 2551 ดังนี้ 1) ไม่รายงานผล หลังจากปิดการศึกษา 2) ไม่มีการประเมินติดตามผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรต่างๆ 3) ไม่มีการประเมินผลการประชุมสัมมนา 4) บางหน่วยรายงานงบคาบเกี่ยวในประเทศไม่เป็นไปตาม เวลาที่กำหนด นอกจากนี้มีข้อบกพร่องในการจัดทำโครงการศึกษา คือ 1) หลักสูตรของสายวิทยาการ ยังไม่พร้อมใช้งาน 2) การคำนวณค่าใช้จ่ายใช้อัตราไม่ถูกต้อง 3) สายวิทยาการส่งการเสนอ ความต้องการตามโครงการศึกษาล่าช้ากว่ากำหนด 4) การจัดประชุม สัมมนา ไม่มีโครงการแนบ 5) ชื่อหลักสูตรที่เสนอความต้องการไม่ตรงกับชื่อหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด 6) บางสาย วิทยาการไม่มีศูนย์กลางรับประสานข้อมูล นอกจากนี้ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (2552, คำนำ) ได้ระบุถึง ปัญหาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนรวมสายวิทยาการกับหน่วยสายวิทยาการ ว่า ในแต่ละสายวิทยาการมีผู้รับผิดชอบที่เปลี่ยนสายงานบ่อย และไม่ได้จบสายการศึกษาโดยตรง ตลอดจนไม่ได้เรียนหลักสูตรครุฑหาร หรือ สายวิทยาการการศึกษาและการฝึก จึงไม่มีหลักการ พัฒนาหลักสูตร ไม่มีการทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร ในส่วนของการเรียนการสอน ในบางสาย วิทยาการยังจัดการสอนแบบบรรยาย ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระดับ การเรียนรู้ มีสายวิทยาการจำนวนน้อยมากที่ให้ความสำคัญ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการให้ ครบทั้ง 3 พหุติกรรม คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (2552, หน้า 56) ในฐานะที่เป็นหัวหน้าสายวิทยาการ การศึกษาและการฝึก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการ ศึกษาการฝึกอบรมแก่กำลังพลของกองทัพอากาศ ตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการ ศึกษาและการฝึก ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่กลั่นกรองหลักสูตรต่างๆ ของกองทัพอากาศ โดยมี พล.อ.ด.คะเชนทร์ วิเศษธนา รองเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (ฝ่ายการศึกษา) เป็นประธาน คณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตร พบว่า หลังจากที่มีการปรับโครงสร้างเป็นอัตรากองทัพอากาศ

พ.ศ.2552 โรงเรียนสายวิทยาการมีการปรับปรุงหลายหลักสูตร แต่ยังมีข้อบกพร่องต้องดำเนินการแก้ไข จากการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรของกองทัพอากาศ (คะเชนทร์ วิเศษรจนา, 2552, ธันวาคม 22) พบว่า หลักสูตรที่ได้มีการนำเสนอต่อที่ประชุมกลั่นกรองต้องกลับไปแก้ไข เนื่องจากมีหลายส่วนไม่ถูกต้อง เช่น ในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรต้องการยังไม่มี ความชัดเจน การกำหนดวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร วัตถุประสงค์ของหมวดวิชา วัตถุประสงค์ของรายวิชา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กัน การกำหนดระดับการเรียนรู้กับวิธีสอนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา การกำหนดชั่วโมงตลอดจนการวัดและประเมินผลการศึกษายังไม่เป็นระบบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรในแต่ละสายวิทยาการเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีหน้าที่ทางการจัดการศึกษาโดยตรง มีประสบการณ์ในงานด้านการศึกษาน้อย ขาดความรู้และความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ

จากการปรับโครงสร้าง และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย ในฐานะที่ปฏิบัติราชการที่กองวิจัยและพัฒนา สำนักบริหารการศึกษา กองบัญชาการ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ มีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบงานด้านการวิจัยและพัฒนาการศึกษาของสายวิทยาการการศึกษาและการฝึก ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำรวจสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ หลังจากมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข และป้องกันปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยการนำข้อมูลมาจัดทำหลักสูตรสายวิทยาการการศึกษาและการฝึก และหลักสูตรผู้บริหารการศึกษา เป็นการเสริมความรู้ด้านงานวิชาการให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน นายทหารการศึกษาและการฝึก และผู้รับผิดชอบด้านการบริหารงานวิชาการของสายวิทยาการ ต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ จำแนกตามชั้นยศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา เหล่าทหารและจำพวก สังกัดส่วนราชการ ผ่านการศึกษาหลักสูตรทางการศึกษา ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จำนวนหลักสูตรที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือจัดดำเนินการศึกษาในสายวิทยาการ และประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียนสายวิทยาการ นำผลไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้หัวหน้าสายวิทยาการการศึกษาและการฝึก นำไปเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ ปรับปรุงหลักสูตรสายวิทยาการการศึกษาและการฝึก หลักสูตรผู้บริหารการศึกษา เพื่อจัดอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียนสายวิทยาการ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 212 คน และผู้ปฏิบัติงานในสายวิทยาการ จำนวน 241 คน รวมทั้งสิ้น 453 คน (กรมกำลังพลทหารอากาศ, 2552, หน้า 18 - 25)
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 (สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 445) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1.1 ชัยยศ

- 1) เรืออากาศตรี - เรืออากาศเอก
- 2) นาวาอากาศตรี - นาวาอากาศเอก (พิเศษ)

2.1.2 ช่วงอายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30 - 45 ปี
- 3) มากกว่า 45 ปี

2.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.4 เหล่าทหารและจำพวกทหาร

- 1) สารบรรณ จำพวกทหารการศึกษาและการฝึก
- 2) เหล่าทหารอื่น หรือจำพวกทหารอื่น

2.1.5 สังกัดส่วนราชการ

- 1) ส่วนบัญชาการ
- 2) ส่วนสนับสนุน
- 3) ส่วนอื่นๆ (กำลังรบ การศึกษา กิจการพิเศษ)

2.1.6 ผ่านการศึกษาหลักสูตรทางการศึกษา

- 1) เคยผ่าน
- 2) ไม่เคยผ่าน

2.1.7 ตำแหน่ง หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 1) ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียน

2.1.8 จำนวนหลักสูตรที่โรงเรียนสายวิทยาการต้องรับผิดชอบ

- 1) น้อยกว่า 3 หลักสูตร
- 2) 3 - 5 หลักสูตร
- 3) มากกว่า 5 หลักสูตร

2.1.9 มีส่วนร่วมในการบริหาร หรือจัดดำเนินการศึกษาในสายวิทยาการ

- 1) หลังปรับโครงสร้าง
- 2) ก่อนและหลังการปรับโครงสร้าง

2.1.10 ประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5 - 10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ กองทัพอากาศ ใน 4 ด้าน คือ

2.2.1 การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ

2.2.2 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.2.3 การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.2.4 การวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่จริง หรือสภาพที่เป็นจริงของการปฏิบัติงาน
2. ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ มีอุปสรรค ขัดข้องในการปฏิบัติงาน
3. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีเหตุผลของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ เหตุการณ์ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ สภาพแวดล้อม ความรู้สึกและข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่
4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือมอบหมายให้วางแผน ควบคุม ดำเนินการ หรือบริหารโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ ในหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการศึกษา รองผู้อำนวยการศึกษา อาจารย์อำนวยการศึกษา ผู้ช่วยอาจารย์อำนวยการศึกษา คณะกรรมการกลั่นกรองพิจารณาหลักสูตรของสายวิทยาการชั้นยศนาวาอากาศเอกขึ้นไป หรือเทียบเท่า
5. ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติ ดำเนินงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศในหน้าที่ นายทหารการศึกษา ผู้ช่วยนายทหารการศึกษา นายทหารปกครอง ผู้ช่วยนายทหารปกครอง นายทหารโครงการ ผู้ช่วยนายทหารโครงการ นายทหารกิจการนักเรียน ผู้ช่วยนายทหารกิจการนักเรียน อาจารย์รับผิดชอบวัดและประเมินผล ผู้ช่วยอาจารย์วัดและประเมินผล อาจารย์รับผิดชอบสื่อการเรียนการสอน ผู้ช่วยอาจารย์รับผิดชอบสื่อการเรียนการสอน คณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรของสายวิทยาการชั้นยศนาวาอากาศโทลงไป หรือเทียบเท่า และผู้บรรยายหลักสูตรสายวิทยาการ
6. โรงเรียนสายวิทยาการ หมายถึง โรงเรียนเหล่าหรือหน่วยหัวหน้าสายวิทยาการที่จัดขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาการสาขางานที่ปฏิบัติอยู่ ให้แก่นายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวน ตลอดจนลูกจ้างและพนักงานของกองทัพอากาศ ซึ่งมีอยู่ 25 สายวิทยาการ ยกเว้นสายวิทยาการพระธรรมนูญทหารอากาศ ที่ไม่ได้บริหารงานวิชาการเอง แต่มีหน้าที่ส่งกำลังพลไปฝึกอบรมกับกระทรวงกลาโหม
7. โรงเรียนรวมสายวิทยาการ หมายถึง โรงเรียนรวมสายวิทยาการ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น ตามอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ.2539 เพื่อดำเนินการจัดการศึกษารวมทุกสายวิทยาการ ทุกหมวดวิชาหรือบางหมวดวิชา ในระหว่างปี พ.ศ.2539 ถึง 30 มีนาคม 2552
8. หน่วยหัวหน้าสายวิทยาการ หมายถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศซึ่งรับผิดชอบกำลังพลในเหล่าทหาร และจำพวกทหาร หรือกำลังพลในจำพวกทหาร
9. กำลังพล หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตร, นายทหารชั้นประทวน ข้าราชการ กลาโหมพลเรือน พลทหารกองประจำการ ลูกจ้างประจำ บุคคลอื่นๆ ในสังกัดกองทัพอากาศ
10. เหล่าทหาร หมายถึง กลุ่มกำลังพลที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน และเป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด เช่น เหล่าทหารสารบรรณ

11. จำพวกทหาร หมายถึง กลุ่มกำลังพลที่มีคุณสมบัติและลักษณะงานที่ปฏิบัติเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เช่น เหล่าทหารสารบรรณ (จำพวกทหารสารบรรณ) เหล่าทหารสารบรรณ (จำพวกทหารการศึกษาและการฝึก)

12. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

12.1 การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ หมายถึง การวางแผนในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ วางแผนในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการสอน จัดทำและนำเสนอนโยบายแนวการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การวางแผนในการจัดทำโครงการสอน แผนการสอน และคู่มือประมวลการเรียนการสอนและบันทึกการสอน ตลอดจนจัดทำแผนงานดำเนินงาน ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ

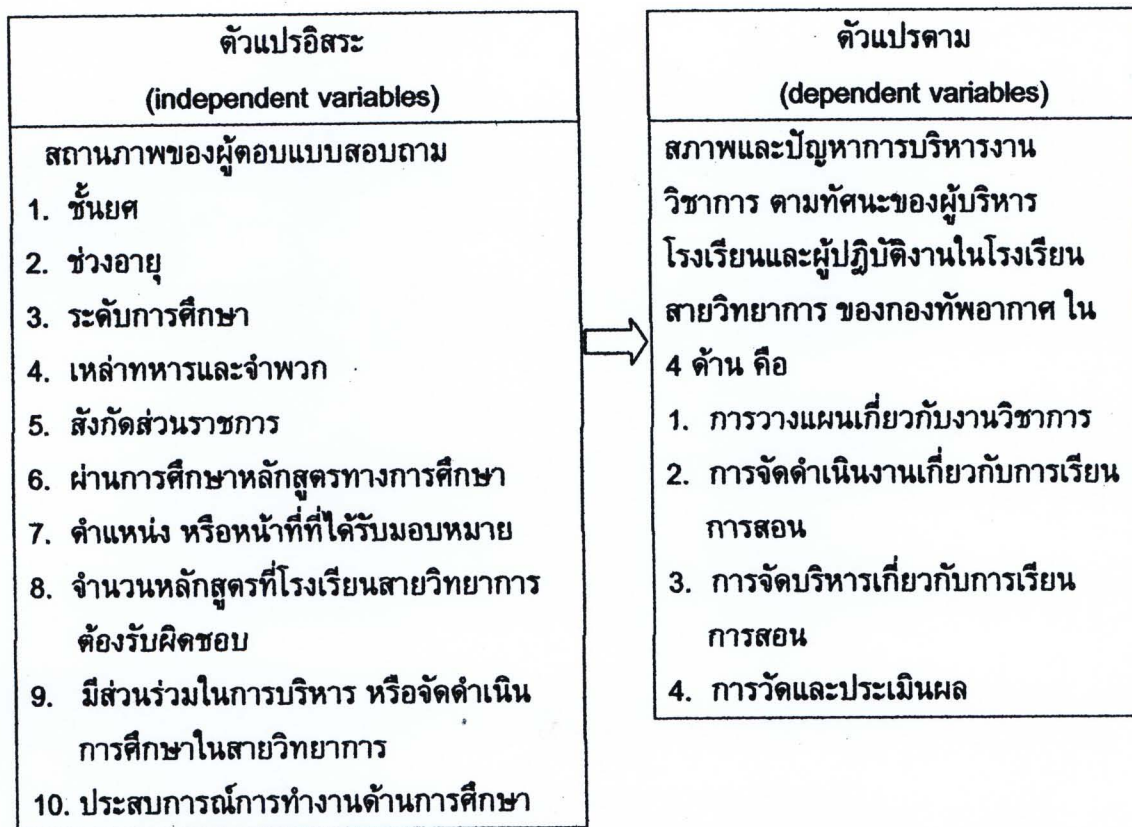
12.2 การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการในการจัดดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนให้ชัดเจน กำหนดเนื้อหา เลือกวิธีสอน เตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

12.3 การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดแหล่งวิชาการ และการนิเทศการสอน

12.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการสร้างเครื่องมือต่างๆ ในการทดสอบ เช่น แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตหรืออื่นๆ การตรวจวัด การกำหนดเกณฑ์ในการตัดเกรด การพิจารณาคัดสินคุณค่า คุณภาพ ความจริง ทั้งด้านทฤษฎี ปฏิบัติ การประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคล การตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ โดยศึกษาแนวคิด ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 3 - 4) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของกองทัพอากาศ ที่กำหนดให้โรงเรียนสายวิทยาการปฏิบัติ จำแนกได้เป็น 4 ด้าน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม ชัยยศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา เหล่าทหารและจำพวก สังกัดส่วนราชการ ผ่านการศึกษาหลักสูตรทางการศึกษา ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จำนวนหลักสูตรที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือจัดดำเนินการศึกษาในสายวิทยาการ และประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสายวิทยาการ ของกองทัพอากาศ มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม ชัยยศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา เหล่าทหารและจำพวก สังกัดส่วนราชการ ผ่านการศึกษาหลักสูตรทางการศึกษา ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จำนวนหลักสูตรที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือจัดดำเนินการศึกษาในสายวิทยาการ และประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา